

Juryrapport

VSCD TONEELPRIJZEN 2008

VSCD MIMEPRIJS 2008

UITGEREIKT TIJDENS HET GALA VAN HET NEDERLANDS THEATER
ZONDAG 14 SEPTEMBER 2008, STADSSCHOUWBURG AMSTERDAM

VSCD prijzen

Ieder jaar reikt de Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties (VSCD) prijzen uit voor de indrukwekkendste prestaties op het gebied van de podiumkunsten. Deze prijzen zijn voor uitvoerende kunstenaars, makers en regisseurs en hebben betrekking op het afgelopen seizoen of kalenderjaar of zelfs op een hele loopbaan. Het gaat hierbij steeds om de prestatie of productie die de meeste indruk heeft gemaakt. De prijzen van de VSCD zijn in eerste instantie gericht op prestaties van gekende kunstenaars/ producenten die op veel VSCD podia en festivals te zien of te horen zijn geweest.

Voor de VSCD Toneelprijzen en de VSCD Mimeprijs worden gedurende het seizoen acteurs en actrices in verschillende nominatierondes genomineerd. De prijzen worden uitgereikt tijdens het Gala van het Nederlands Theater in de Stadsschouwburg Amsterdam. Het gala is tevens de slotavond van het theaterfestival TF. Om de onafhankelijkheid van de prijzen te waarborgen, stelt de VSCD voor elke prijs een jury in die bestaat uit programmeurs van theaters, critici en makers die zich allen ten aanzien van de betreffende discipline nadrukkelijk hebben geprofileerd. Juryleden hebben voor maximaal zes jaar zitting in een jury. Nieuwe juryleden kunnen door de jury zelf worden voorgedragen en worden benoemd door het bestuur van de VSCD.

De VSCD Toneeljury 2008 bestaat uit:

Ruud van Zuilen (voorzitter), Simon van den Berg, Wil Hildebrand, Hein Janssen, Leo Kievit, Bregje Maatman, Piet Menu, René van der Pluijm en Jos Zwietink.

De VSCD Mimejury 2008 bestaat uit:

Anne Marie Kalkman (voorzitter), Floortje Bakkeren, Moos van den Broek, Marijn de Langen, Jan Langedijk en Frank Noorland.

Colofon

Vereniging van Schouwburg- en
Concertgebouwdirecties

Funenpark 1
1018 AK Amsterdam
tel: 020 664 7211
www.vscd.nl

ontwerp

WAT ontwerpers, Utrecht

drukwerk

Zalsman Kampen bv

tekst

VSCD Toneeljury en VSCD Mimejury

eindredactie en productie

Bureau Promotie Podiumkunsten

fotografie

Maarten Corbijn, Ben van Duin, Benny de Grove,
Joep Lennaerts, Sanne Peper, Edwin Smulders,
Leo van Velzen, Jan Versweyveld, Wiebke Wiltink,
Jasper Zwartjes

Prosceniumprijs → Voor de persoon, instantie of groep, die een wezenlijke bijdrage geleverd heeft aan het toneelklimaat door programmering en/of productie of een deelaspect daarvan. De prijs werd voor het eerst uitgereikt in 1981. De Prosceniumprijs kent geen nominaties.

Arlecchino → Voor de meest indrukwekkende mannelijke bijdragende rol. Vernoemd naar de verbaal en atletisch virtuoze knecht uit de Commedia dell'Arte. De Arlecchino werd voor het eerst uitgereikt in 1963.

Colombina → Voor de meest indrukwekkende vrouwelijke bijdragende rol. Ook de Colombina is vernoemd naar een Commedia dell'Arte personage; het snaakse dienstertje. De Colombina is voor het eerst uitgereikt in 1963.

Louis d'Or → Voor de meest indrukwekkende mannelijke dragende rol. De Louis d'Or werd voor het eerst uitgereikt in 1955 en dankt zijn naam aan Louis Bouwmeester (1845-1925).

Theo d'Or → Voor de meest indrukwekkende vrouwelijke dragende rol. Ook de Theo d'Or werd voor het eerst uitgereikt in 1955. De Theo d'Or is genoemd naar Louis' zuster Theo Mann-Bouwmeester.

VSCD Mimeprijs → Voor de persoon of groep die de belangrijkste bijdrage heeft geleverd aan mime in het betreffende seizoen, op het gebied van uitvoering, regie, choreografie et cetera. De prijs is voor het eerst uitgereikt in 1986.

De VSCD Toneel- en Mimeprijzen zijn ereprijzen. De winnaars ontvangen een speciaal ontworpen beeld door kunstenaar Eric Claus.

Leden

VSCD Toneeljury

2008

Ruud van Zuilen

(juryvoorzitter) is directeur van Schouwborg Agnietenhof in Tiel. Daarvoor was hij directeur van Schouwborg Arnhem/Musis Sacrum, Schouwborg De Lawei te Drachten, Theater De Lieve Vrouw in Amersfoort en van cultureel jongerencentrum/poppodium Het Burgerweeshuis te Deventer. Hij studeerde Bestuurs- en Organisatiewetenschap in Nijmegen en volgde enkele jaren de Theaterschool in Amsterdam. Ook was hij bestuurslid van de VSCD, voorzitter van de SPTC (Stichting Promotie Theater- en Concertbezoek) en bestuurslid van Theaterwerkplaats Generale Oost.

Simon van den Berg is toneelrecensent voor Het Parool en medewerker van het Theater Instituut Nederland waar hij werkt aan een theaterencyclopedie op internet. Hij was in 1997 een van de oprichters van de theaterwebsite www.moose.nl, waarvan hij nog steeds redacteur is. Daarnaast is hij redacteur van theatertijdschrift TM en freelance journalist.

Wil Hildebrand werkt sinds 1974 als docent Theaterwetenschap aan de Universiteit Utrecht. Hij doceert theatergeschiedenis en theorie en analyse van drama en toneel. Vóór die tijd was hij kortstondig werkzaam als dramaturg en theaterprogrammeur. Hij bekleedde diverse bestuursfuncties op het terrein van onderwijs en cultuur.

Hein Janssen werkt sinds 1993 als theaterredacteur van de Volkskrant. Hij is daarnaast theatermedewerker van het NPS radioprogramma Kunststof Janssen studeerde Nederlands aan de Lerarenopleiding en kwam al vrij snel in de journalistiek terecht. Hij was redacteur van Nieuwsblad De Kennemer, theatercriticus van Haarlems Dagblad en HP/De Tijd. Hij werkte korte tijd als directeur bij Theater Netwerk Nederland.

Leo Kievit was van 1983 tot en met juli 2008 directeur van Schouwborg De Kring in Roosendaal, waar hij de zakelijke en artistieke leiding voerde. Schouwborg De Kring heeft een grote en kleine zaal en staat bekend als een toneeltheater; de toneelprogrammering neemt een prominente plaats in. Voordat Kievit directeur werd van Schouwborg De Kring, was hij ruim vier jaar werkzaam in De Molenberg in Delfzijl. Ook was hij zes jaar lid van het bestuur van de VSCD en bestuurslid van de SPTC.

Bregje Maatman is sinds 2005 programmeur toneel, dans, muziek en jeugdtheater van het Chassé Theater in Breda. Het Chassé Theater behoort met circa 90 toneeltitels per seizoen tot de belangrijkste toneelpodia van ons land. Maatman studeerde theaterwetenschap aan de Universiteit van Amsterdam en werkte o.a. als recensent voor BN De Stem, als artistiek/zakelijk leider van festival Verse Waar en bekleedt enkele adviesfuncties.

Piet Menu is sinds 2008 artistiek leider van het Huis van Bourgondië in Maastricht. Het Huis van Bourgondië is een productiehuis dat zich vooral richt op jong artistiek talent. Hij was voorheen werkzaam als programmeur podiumkunsten voor het Vlaams Cultuurhuis de Brakke Grond in Amsterdam.

René van der Pluijm is sinds 2000 programmeur toneel, dans, muziektheater en entertainment van De Oosterpoort & Stadsschouwborg Groningen en verantwoordelijk voor het jubileumprogramma 125 jaar Stadsschouwborg Groningen. Na zijn studie Theaterwetenschap werkte hij o.a. bij Het Zuidelijk Toneel en Toneelgroep Amsterdam. Van der Pluijm is o.a. voorzitter van de Commissie Beurzen en Stipendia bij het NFPK+, bestuurslid van Raamwerk en organisator van de Hel van het Noorden.

Jos Zwietink was van 1990 tot 2006 als directielid van Theater aan het Vrijthof in Maastricht verantwoordelijk voor het programmerings- en marketing/ PR beleid in brede zin. In 1984 is zij begonnen als programmeur van de Stadsschouwburg Maastricht. De afgelopen jaren is zij ook programmeur (co)producent van de Theaterconferentie/Jekerstudio, de Toneelfabriek en diverse toneelevenementen/festivals, Musica Sacra Maastricht en initiatiefnemer van Maastricht Toneelstad.

Leden VSCD Mimejury 2008

Anne Marie Kalkman (*juryvoorzitter*) is directrice van theater Het Kruispunt in Barendrecht. Zij werd na haar studie Engels en Theaterwetenschappen in Amsterdam directie-assistent bij het Stadstheater in Zoetermeer. Daarna was zij werkzaam als coördinator van theater [FRASCATI] en producent van het [NES]theaters productiehuis. Kalkman was van 2002 tot 2004 zakelijk leider bij Theatergroep Max. in Delft.

Floortje Bakkeren werkt sinds dit jaar bij toneelgezelschap 't Barre Land. Zij was in 1997 een van de oprichters van de theaterwebsite www.moose.nl, waar zij nog steeds redacteur is. Tussen 1999 en 2003 was zij hoofdredacteur van discussie-website stuggezaal.nl. Samen met Simon van den Berg schrijft zij jaarlijks een seizoenoverzicht voor het Theaterjaarboek.

Moos van den Broek is werkzaam als dramaturge, adviseur en publiciste. Zij studeerde aan de Theaterschool in Arnhem. Daarna was ze als (assistent) regisseur, dramaturg en scenario schrijver betrokken bij diverse

theaterproducties en documentaires. Van 2001 tot 2007 was zij programmeur bij de [NES]theaters.

Marijn de Langen is promovenda in de Theaterwetenschap aan de Universiteit van Utrecht; haar onderzoek richt zich op de ontwikkeling van de mime in Nederland sinds de jaren '50. Ze doceert theatergeschiedenis en -theorie aan de Mimeopleiding en is gastdocent aan de vakgroep Theaterwetenschap van de Universiteit van Amsterdam. Daarnaast is ze werkzaam als dramaturg.

Jan Langedijk werkt als podiumkunstenaar en heeft o.a. het gezelschap De Daders opgericht. Hij studeerde van 1981 tot 1986 aan de mimeopleiding van de Theaterschool te Amsterdam. Langedijk doceerde op verschillende kunstvakopleidingen in Europa.

Frank Noorland is sinds drie jaar verantwoordelijk voor de programmering van Theater Bellevue. Hij studeerde Culturele Bedrijfsvoering aan de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten. Vanaf zijn afstuderen in 1999 is hij betrokken bij de oprichting van theatergezelschappen (Compagnie Dakar, Mime Groep Amsterdam) en was werkzaam als productie-leider en marketingmedewerker van o.a. De Nieuwe Opera Academie, Bureau Promotie Podiumkunsten en de [NES]theaters.

Prosceniumprijs

Voor de persoon, instantie of groep die een wezenlijke bijdrage heeft geleverd aan het toneelklimaat door programmering en/of productie of een deelaspect daarvan.

Het theaterseizoen 2007-2008 begon met de première van de marathonvoorstelling *Romeinse Tragedies* van Toneelgroep Amsterdam en eindigde met een serie opvoeringen van *Angels in America* van hetzelfde gezelschap. De schrijver van die eerste productie is William Shakespeare, van de tweede Tony Kushner, een klassieke en een modern-klassieke toneelschrijver. De acteurs waren voor een groot deel dezelfde, en de artistieke leiding van beide voorstellingen berustte bij Ivo van Hove voor de regie en Jan Versweyveld voor de scenografie.

Zowel *Romeinse Tragedies* als *Angels in America* behoren tot de hoogtepunten van het afgelopen theaterseizoen, niet alleen door hun lengte en de manier waarop de grote zaal van de schouwburg is gebruikt, ook door het ensemblespel van de acteurs van dit gezelschap. Zowel in de technisch vernuftige entourage van *Romeinse Tragedies* als in de kaalslag van *Angels in America* bleek het ensemble van Toneelgroep Amsterdam tot grote prestaties in staat. De acteurs hebben natuurlijk een eigen klasse, maar de artistieke bloeiperiode waarin Toneelgroep Amsterdam zich nu bevindt is zeker voor een groot deel te danken aan genoemd artistiek leiderschap. In het repetitielokaal zijn Van Hove en Versweyveld kennelijk in staat geavanceerd theater te combineren met intens toneelspel. Het grote aantal nominaties voor de toneelprijzen dit seizoen voor acteurs van Toneelgroep Amsterdam is dan ook geen toeval. Het gezelschap is de afgelopen jaren uitgegroeid tot toonaangevend en heeft zich een vaste plaats verworven als huisgezelschap van de Stadschouwburg aan het Leidseplein in Amsterdam, van oudsher toch dé toneelschouwburg van het land. Van Hove maakte er de afgelopen seizoenen zijn sterkste regies tot nu toe en Versweyveld wist deze zaal steeds op nieuwe manieren te gebruiken en zette toeschouwers en acteurs op verrassende plekken in de ruimte.

Daarnaast hebben Van Hove en zijn team ruimte gegeven aan nieuwe en jongere theatermakers, die onder de vlag van TA-2 op kleinere schaal producties kunnen maken in samenwerking met de Toneelschuur in Haarlem. Er wordt dus niet alleen veel tijd en energie gestoken in de eigen producties, maar met het oog op de toekomst wordt ook geïnvesteerd in de nieuwe generatie. Na de moeizame eerste jaren van Van Hove en Versweyveld in Amsterdam, waarin het gezelschap een nieuwe koers moest zien te bepalen na het jarenlange leiderschap van Gerardjan Rijnders, functioneert er in de hoofdstad nu een hecht ensemble, dat een nieuw, verjongd publiek naar een veelal uitverkocht Leidseplein trekt, maar dat ook internationaal steeds meer naam maakt. Producties van Toneelgroep Amsterdam staan inmiddels in Wenen, Avignon, Hamburg en in de Verenigde Staten.

Dit alles beschouwend is de jury van de VSCD-toneelprijzen tot de conclusie gekomen dat de Prosceniumprijs 2008 naar niemand anders kan gaan dan naar de artistieke leiding van Toneelgroep Amsterdam: **Ivo van Hove** en **Jan Versweyveld**.

Arlecchino

Voor de meest indrukwekkende mannelijke bijdragende rol.

Genomineerd zijn:

- **Hans Leendertse** voor de rollen van prins en fee in *Lang & Gelukkig* door het RO Theater, regie: Pieter Kramer
- **Huub Stapel** voor de rol van Michael Keller in *De Goede Dood* door Wallis Theaterproducties, regie: Wannie de Wijn
- **Rudolf Lucieer** voor de rol van de graaf van Parma in *De Gravin van Parma* door Wallis Theaterproducties, regie: Ursul de Geer

Hans Leendertse Leendertse speelt op een zeer intelligente manier de dubbelrol van prins en fee in deze doldwaze komedie en voorziet alle lol en pret daarmee van een welkome tegenkant. Als depressieve prins durft hij zelfs kwetsbaar te zijn, en daardoor komt juist in zijn spel de dubbele gelaagdheid van deze voorstelling bij uitstek naar voren. In deze voorstelling is hij dienstbaar en bescheiden. Hij schmiert niet en treft juist daardoor doel. Het lukt hem zelfs om tussen alle grappen en grollen door iets essen-

tiels mee te delen over opgesloten zijn in de gouden kooi van de monarchie, en daar fraai theatrale kanttekeningen bij te plaatsen.

Huub Stapel Het levensechte personage dat Stapel in deze productie prachtig neerzet, is voortdurend onsympathiek en onaangenaam. Maar juist in dat consequente toont hij de onmacht om iets aan de situatie te veranderen. Heel even in de voorstelling laat Stapel het masker van ongenaakbaarheid vallen en dat levert de mooiste scène op. Hij speelt zijn rol met veel bravoure en overmacht maar ook met een zekere onhandigheid tegenover zichzelf. Hij roept weerstand op, maar hij kan niet anders. Op die manier blijft Stapel ver weg van de karikatuur en toont hij de onmacht om met de naderende dood om te gaan. In een voorstelling die de larmoyantie niet schuwt, zorgt hij met verve voor de noodzakelijke tegenkleur.

Rudolf Lucieer Lucieer komt in deze voorstelling op en heerst. Verbaal ijzersterk, met een aan zijn tekst dienstbaar fysiek spel en een muzikale tekstbehandeling is deze rol een treffend voorbeeld van hoe krachtig klassiek geschoold acteren kan zijn. Als bedrogen echtgenoot bouwt hij zijn grote scène op als een briljante verbale vernedering van de minnaar van zijn vrouw. Als een tijger bespringt hij zijn prooi met het woord als wapen - elke zin treft zijn doel. Van zijn spel

gaat een enorme kracht uit en daarmee geeft hij de voorstelling een verrukkelijke schwung. Een klassiek voorbeeld van een klassieke, bijdragende rol op hoog niveau.

→ De winnaar van de Arlecchino 2008 is:

Rudolf Lucieer voor de rol van de graaf van Parma in *De Gravin van Parma* door Wallis Theaterproducties, regie Ursul de Geer

Colombina

Voor de meest indrukwekkende vrouwelijke bijdragende rol.

Genomineerd zijn:

- **Frieda Pittoors** voor de rol van Volumnia in *Romeinse Tragedies* door Toneelgroep Amsterdam in coproductie met Holland Festival, De Munt Brussel, Kaaitheter, Muziektheater Transparant, Blindman, regie: Ivo van Hove
- **Leny Breederveld** voor de rol van Teuntje in *Bloedband* door Orkater, regie: Gijs de Lange
- **Janni Goslinga** voor de rol van Stella in *A Streetcar Named Desire* door TA2/Toneelgroep Amsterdam in coproductie met Toneelschuur Producties Haarlem, regie: Eric de Vroedt

Frieda Pittoors Binnen de strakke, performance-achtige encensering van deze voorstelling geeft Pittoors hartverscheurend vorm aan de innerlijke strijd van de moeder, die haar zoon van zich weg ziet drijven. Zodra deze actrice opkomt, krijgt de voorstelling gevoel en emotie. Ook in de andere delen van dit drieluik speelt Pittoors een krachtige,

ondersteunende rol, en daarmee wordt ze in *Romeinse Tragedies* een baken waarnaar de aandacht steeds terugkeert en waar met bewondering naar gekeken wordt. In deze setting vol camera's, geluidsapparatuur en ander technisch vernuft, geeft zij de voorstelling een warme menselijkheid, en een kloppend hart. Een fraai focuspunt in dit multi-mediale theater.

Leny Breederveld In haar spel vermijdt Breederveld de clichés van de dementerende oude vrouw. Ze is in de war, maar toch zelfverzekerd. Ze lijkt een ingehouden agressie met zich mee te dragen, die elk moment kan losraken. Daardoor blijft het publiek gefascineerd naar haar kijken, en krijgt ze iets dreigends en beangstigends. Het is een verrassende manier van acteren: speelt haar personage dat ze in de war is, of is ze in de war? Die dubbele bodem maakt haar rol bijzonder, als een vulkaan die op uitbarsten staat. Juist daardoor weet Breederveld alle valkuilen die bij een dergelijke rol op de loer liggen, met grandeur te vermijden.

Janni Goslinga Goslinga's aardse en open manier van acteren valt in deze voorstelling voortdurend op zijn plaats, haar nuchtere vrouwelijkheid komt volledig tot zijn recht. Haar personage is moegestreden door de benauwende ellende in een beklemmende omgeving, maar toch blijft ze kiezen voor haar leven en haar omstandigheden. Aan haar situatie valt niet veel te veranderen, en dat is schrijnend. Maar Goslinga laat met transparant acteren zien dat het eindpunt niet meteen de hel hoeft te zijn. Ze maakt geloofwaar-

dig dat een vrouw kan kiezen voor een bestaan dat niet ideaal is. Een vast en menselijk ankerpunt in een hyperactieve voorstelling.

→ De winnaar van de Colombina 2008 is:

Janni Goslinga voor de rol van Stella in *A Streetcar Named Desire* door TA2/ Toneelgroep Amsterdam in coproductie met Toneelschuur Producties Haarlem, regie: Eric de Vroedt

Louis d'Or

Voor de meest indrukwekkende mannelijke dragende rol.

Genomineerd zijn:

- **Hans Kesting** voor de rol van Marcus Antonius in *Romeinse Tragedies* door Toneelgroep Amsterdam in coproductie met Holland Festival, De Munt Brussel, Kaaaitheater, Muziektheater Transparant, B!ndman, regie: Ivo van Hove
- **Kees Hulst** voor de rol van Meneer de Bruyn in *Wuivend Graan* door Hummelinck Stuurman Theaterproducties, regie: Titus Tiel Groenestege
- **Jacob Derwig** voor de rol van 'Hij' in *Naar Damascus* door Toneelgroep Amsterdam, regie: Pierre Audi
- **Hans Kesting** voor de rol van Roy Cohn in *Angels in America* door Toneelgroep Amsterdam, regie: Ivo van Hove

Hans Kesting In de enerverende en actuele theatermarathon *Romeinse Tragedies* is een belangrijke rol weggelegd voor de vormgeving, met een centrale plaats voor de toeschouwer. Het publiek kan vrijelijk rondlopen in deze imponerende batterij aan theatertechniek. Met een overvloed aan verhaallijnen spelen de acteurs vele rollen in een voorstelling over de macht en onmacht van politici en hun persoonlijke drijfveren. Hans Kesting is in zijn rol van Marcus Antonius een ijkpunt in deze voorstelling, culminerend in de magistrale grafrede die hij uitspreekt en die het publiek diep raakt. In zijn personage legt hij indringend de verbinding tussen het persoonlijke en het politieke, tussen manipulator en gemanipuleerde. De perfecte tekstbehandeling en het oratorische talent van Kesting blijft in deze performance-achtige setting fier overeind. In deze rol vallen de retorica van het toneel en de kracht van het beeld prachtig samen, gestut door Kestings dwingende aanwezigheid en uiterste concentratie.

Kees Hulst Met een fabelachtige timing speelt Kees Hulst in dit originele stuk van Wim T. Schippers de ontregelende regelaar. Natuurlijk, de schrijver van *Wuivend Graan* maakt tussen de regels door heus duidelijk dat deze bijrol in het verhaal de hoofdrol van de voorstelling is, maar Hulst neemt deze rol bijzonder graag op zich, zonder zijn medespelers in de weg te zitten. Hulst etaleert in dit ogenschijnlijk gediensige, maar zeer geslepen personage zijn grote vakmanschap in komediespelen. Met eindeloze finesse ontregelt hij alles en iedereen in deze anarchistische vertoning. Op verschillende en onverwachte momenten duikt hij ineens op, en zo wordt hij onontkoombaar de rode draad in deze bijzondere toneelavond. Zijn spel kan zich meten met dat van de grootste komieken van deze tijd, en aan de lol geeft hij ook nog een schurend randje.

Jacob Derwig In deze zware en niet altijd simpel te doorgronden theatertekst van August Strindberg brengt Derwig met zijn lichte en intelligente spelopvatting op wonderbaarlijke wijze een aanzienlijke duiding aan. Met een briljante tekstbehandeling, met humor en helderheid neemt hij het publiek als het ware bij de hand en voert het mee zijn droomwereld in. Op bijna lichtvoetige wijze gaat het publiek vervolgens mee op zijn reis door dit stuk over liefde, al dan niet trouw zijn en de kracht en onmacht van de religie. Derwig bouwt in deze creatie voort op zijn eerdere rollen in het Nederlandse toneel, en werkt aldus gestaag

aan de opbouw van een oeuvre waarin hij een uitzonderlijke taalvaardigheid paart aan souplesse en sensibele. In *Naar Damascus* brengt Derwig de sfeer van de kleine zaal bovendien over naar een grote zaalproductie, die daardoor haast intiem wordt.

Hans Kesting In deze rol laat Kesting het totale bereik van zijn acteertalent zien, in een totale overgave aan het stuk van Tony Kushner. De spanningsboog van ontkenning naar ontdekking naar ontreddering en tenslotte naar ontluistering wordt door deze acteur buitengewoon overtuigend opgebouwd. Bijzonder knap is de manier waarop hij dit onsympathieke personage stukje bij beetje ontdekt en doorziet, en uiteindelijk van menselijke trekjes voorziet. Met een imposante fysieke inzet en met gebruikmaking van zijn grote technische vaardigheden, brengt Kesting in deze rol ook de nodige dreiging aan. Hij maakt van Cohn een manipulator van alles en iedereen, en vooral van zijn eigen leven. De gretigheid waarmee Kesting altijd acteert is in deze regieopvatting meer dan ooit op zijn plaats en mondt uit in een huiveringwekkende sterfscène, die de jury in het geheugen gegrift staat.

→ De winnaar van de Louis d'Or 2008 is:

Hans Kesting voor de rol van Roy Cohn in *Angels in America* door Toneelgroep Amsterdam, regie Ivo van Hove

Voor de meest indrukwekkende vrouwelijke dragende rol.

Genomineerd zijn:

- **Maria Kraakman** voor de rol van Eline Vere in *Eline Vere* door het Nationale Toneel, regie: Léon van der Sanden
- **Katrien De Becker** voor de rol van Charlotte in *Nachtwake* door de Paardenkathedraal, regie: Paula Bangels
- **Tamar van den Dop** voor de rol van Blanche Dubois in *A Streetcar Named Desire* door TA2/Toneelgroep Amsterdam in coproductie met Toneelschuur Producties Haarlem, regie: Eric de Vroedt
- **Chris Nietvelt** voor de rol van Cleopatra in *Romeinse Tragedies* door Toneelgroep Amsterdam in coproductie met Holland Festival, De Munt Brussel, Kaaitheter, Muziektheater Transparant, B!ndman, regie: Ivo van Hove

Maria Kraakman Op een fascinerende wijze illustreert Kraakman de geleidelijke onttaking van haar personage. Daarbij maakt ze optimaal gebruik van haar motoriek en fysieke uitstraling, in een spannende combinatie van kwetsbaarheid en hevige energie. Kraakman speelt de rol van Eline aanvankelijk als het vreemde buitenbeentje van de familie, maar stapje voor stapje ontspoorde ze en raakt ze bekneld in een milieu waaraan ze maar niet kan ontsnappen. In deze Couperus-entourage lijkt ze niet helemaal aan het stuk en de handelingen deel te nemen, maar ze becommentarieert als het ware de benauwdheid van haar omgeving. Met haar prachtige en geheel eigen toneelspel heeft Kraakman een legendarisch romanpersonage in het theater tot leven gebracht, en daar een vrouw van vlees en bloed van gemaakt, met tragisch geknakte zenuwen aan het eind.

Katrien De Becker Rijk geschakeerd en snel schakelend zoekt De Becker in haar rol de grenzen van het stuk en van haar eigen acteren op. In dit inktzwarte huwelijksdrama speelt ze de rol van de getroebleerde vrouw tegen de hysterie

aan, maar altijd op en nooit over het randje. Ook op momenten van stil spel trekt ze de aandacht en behoudt ze een zekere mate van grandeur in de poel van ellende die Lars Norén in zijn stuk aanboort, waardoor ze van begin tot eind blijft boeien. Haar fysieke aantrekkelijkheid zet ze in deze voorstelling in om haar superioriteit ten aanzien van de andere personages te onderstrepen - zij dóet tenminste iets. Als enige van dit beklagenswaardige viertal lijkt zij tenslotte niet aan de ellende ten onder te gaan. Dat maakte ze vooral aannemelijk door haar doordachte en consequente wijze van acteren.

Tamar van den Dop In deze klassieke toneelrol haalt Van den Dop alles uit de kast om de tragiek van haar personage te onderstrepen. In dit bijzondere regieconcept zet ze een baaiert aan theatrale middelen in: overdrijving, gekke stemmetjes, verleiding en afstoting. Haar houding varieert van volkomen apathisch tot extreem uitdagend. In deze vertolking heeft ze het spelen van rollen tot in het extreme gethematiseerd. Het publiek zit zeer dicht op de acteurs, het decor en de handelingen – Van den Dop lijkt daar geen last van te hebben. Integendeel: ze toont de binnenkant van haar personage op schaamteloze wijze. Als een engel is deze Blanche op aarde neergedaald, maar ze heeft de pech dat ze in een gekkenhuis terecht is gekomen. Een uitweg is onmogelijk. Van den Dop maakt in haar rol het ontkennen van haar werkelijkheid even schrijnend

als onhoudbaar. Standvastig en met opgeheven hoofd gaat ze de afgrond tegemoet.

Chris Nietvelt In de marathonvoorstelling *Romeinse Tragedies* speelt Chris Nietvelt in het derde deel de rol Cleopatra. Het publiek dat eerder tussen de scènes en in het decor heeft kunnen lopen, heeft dan inmiddels in de zaal plaatsgenomen en kan niet anders dan in de ban raken van deze grote actrice in deze grote rol. In deze performance-achtige omgeving, weet Nietvelt onmiddellijk de aandacht te trekken en voor de rest van de voorstelling volledig vast te houden. Haar Cleopatra is de primus inter pares binnen de vrouwengemeenschap in dit mannenstuk. De altijd al sterke aanwezigheid van deze actrice is hier onontkoombaar. In de tragiek van Cleopatra toont Nietvelt alle facetten van haar acteertalent: van de grootste smart tot de kleinste ingehouden emotie. De vele gemoedstoestanden van haar personage laat ze in deze indrukwekkende vertolking feilloos zien, zonder ook maar één moment larmoyant te worden. Een grootse prestatie.

→ De winnaar van de Theo d'Or 2008 is:

Chris Nietvelt voor de rol van Cleopatra in *Romeinse Tragedies* door Toneelgroep Amsterdam in coproductie met Holland Festival, De Munt Brussel, Kaaitheter, Muziektheater Transparant, B!ndman, regie: Ivo van Hove

VSCD Mimeprijs

Voor de persoon/groep die de belangrijkste bijdrage heeft geleverd aan mime in het betreffende seizoen, op het gebied van uitvoering, regie, choreografie et cetera.

In het afgelopen seizoen sprong een aantal mimevoorstellingen in het oog. De jury is van mening dat de nominaties in deze ronde ijzersterk zijn. Alle genomineerden leveren een belangrijke bijdrage aan de artistieke ontwikkelingen binnen het huidige theaterlandschap in Nederland en daarbuiten. Deze inbreng is van groot belang voor de diversiteit binnen het theater en de jury koestert deze theatermakers dan ook vanwege hun eigenzinnige signatuur.

Genomineerd zijn:

- **Stan, De Koe, Dood Paard en Maatschappij Discordia** voor de coproductie *Onomatopee*
- **Theatergroep Max.** en **Jetse Batelaan** voor de voorstelling *Het geheven vingertje*
- **Dries Verhoeven** voor de voorstellingen *U bevindt zich hier* en *Niemandslan*

Stan, De Koe, Dood Paard en Maatschappij Discordia *Onomatopee*

is een samenwerking van twee Vlaamse en twee Nederlandse gezelschappen, die op veel vlakken aan elkaar raken en dat is merkbaar. Het collectieve gedachtegoed van de gezelschappen werkt door in deze prachtig gespeelde voorstelling met gelaagdheid en intensiteit. Opvallend is het weergaloze ensemblespel; de vijf spelers zetten zich met lijf en leden in voor een virtuoos geconstrueerde verbeelding vol talige vragen over zin en onzin. *Onomatopee* is een klanknabootsing, een poging tot communiceren: een compositie van woorden, klanken, geluid en associaties. De voorstelling is behalve een zoektocht naar de oorsprong van taal, ook een zoektocht naar idealen. Achter de even banale als prefect geplande chaos en het spel tussen schijn en werkelijkheid schuilt een diep en subtiel politiek commentaar, dat de jury heeft geraakt.

Peter Van den Eede, Damiaan De Schrijver, Willem de Wolf, Matthias de Koning en Gilles Biesheuvel hebben met *Onomatopee* een unieke theatervoorstelling gemaakt, die in het geheugen blijft hangen. De dada en de jazz herleven in deze

originale en humoristische voorstelling met zijn hilarische retoriek.

Theatergroep Max. en Jetse

Batelaan Een ontregelend drielুক van een demonstratie door jeugdtheateracteurs, een voorstelling en een nagesprek met het publiek. Over waarden en normen, ongeschreven wetten en beschuldigende blikken. Marien Jongewaard, Tjebbe Roelofs, Bianca van der Schoot en Wille-mijn Zevenhuijzen nemen zichzelf als acteurs, als volwassenen en als personages zo overdreven serieus dat een hilarische verwarring ontstaat. Batelaans' intelligente regie combineert sprankelend spel met de eindeloze herhaling van de weg met de meeste weerstand (de opsomming van ordeverstorende incidenten, het gesjor met de rolstoel over het puin...). Zowel voor kinderen als voor volwassen stelt Batelaan de spelregels voor theater en het gezin ter discussie, de jury heeft genoten van de speeltuin: de vernietigingsact. De scène waarin het gehele decor binnen enkele minuten op brute wijze in elkaar wordt getimmerd bracht ook de roemruchte Nieuw West voorstelling 'Bikini' uit 1986 in herinnering. De jury vindt het bijzonder mooi hoe generaties spelers elkaar in deze productie ontmoeten en inspireren. Het resultaat is een geweldig ensemblespel met Marien Jongewaard als aanjager en uitblinker.

Dries Verhoeven Dries Verhoeven is van huis uit scenograaf en werkt o.a. met Lotte van den Berg, Marcus Azzini en Toneelgroep Amsterdam. Daarnaast ontwikkelt hij zich ook als eigenzinnig en onafhankelijke theatermaker. Sinds 2003 produceert hij met ondersteuning van Huis aan de Werf eigen voorstellingen, die we kunnen beschouwen als een vorm van ervaringstheater. Op geheel eigen wijze koppelt hij inhoudelijk geëngageerde onderwerpen aan zijn uniek beeldend vermogen.

In *Niemand'sland* (2008) loopt het publiek door de Utrechtse wijk Lombok, met tekst en muziek op een mp3-speler en gekoppeld aan een weerloze gids. Een vluchteling, een illegaal, een andere cultuur opent zich via de woorden en muziek op band en de confrontatie met de levensechte persoon. De levensechte persoon in *U bevindt zich hier* (2007), is de buurman. De verhalen, verlangens van iemand die op nog geen meter van je af woont, openbaren zich in een magisch en ontroerend spiegelhotel. De scenografie van dit stuk is een beleving op zich. Het werk van Dries Verhoeven zet de persoonlijke ervaring van de bezoeker centraal. In een raamwerk van beeld, beweging, tekst, auditieve sensaties en ruimtelijke vormgeving confronteert het werk van Verhoeven de kijker op intieme wijze met grote verhalen over onmacht, onderdrukking maar ook liefde en troost. De voorstellingen van Dries Verhoeven gaan uit van de ontmoeting en doen een beroep op persoonlijke overgave. Zij zijn uiterst krachtig in hun sensitieve en vormgegeven ervaring.

→ De winnaar van de VSCD Mimeprijs 2008 is: **Dries Verhoeven** voor de voorstellingen *U bevindt zich hier* en *Niemand'sland*

WWW.VSCD.NL

